

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19134>

Özet

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği (ÇOÇE), orijinal adıyla **Invalidating Childhood Environment Scale (ICES)**, bireylerin çocukluk dönemlerinde deneyimledikleri onaylamayan çevre algılarının geriye dönük olarak değerlendirilmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle Marsha Linehan'ın Diyalektik Davranış Terapisi (DDT) modelinde merkezi bir rol oynayan Biyososyal Teori çerçevesinde önemlidir.

Onaylamayan çevre deneyimleri, bireyin duyguların tanıma, etiketleme ve uygun şekilde düzenleme yeteneğinin gelişimini olumsuz etkileyerek, ilerleyen yaşlarda **duygusal düzensizlik** ve psikopatoloji riskini artırmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, Hilal Emre Alpay, Zeynep Bellur ve Ali Aydın tarafından 2018 yılında gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin Türk popülasyonunda güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk, Onaylamayan Çevre, **Invalidating Environment**, ICES, Duygu Düzenleme, Sınırda Kişilik Bozukluğu, Diyalektik Davranış Terapisi, Uyarlama, Psikometri.

Yazarlar

Hilal Emre Alpay, Zeynep Bellur, Ali Aydın.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin çocukluk çağlarında ebeveynleri veya birincil bakıcıları tarafından sergilenen, çocuğun duygusal tepkilerini küçümseme, inkar etme veya cezalandırma gibi davranışları içeren onaylamama derecesini geriye dönük olarak ölçmektir. Bu ölçüm, **psikolojik değerlendirme** süreçlerinde ve araştırmalarda kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

ÇOÇE, özellikle kronik duygu düzenleme sorunlarının ve **sınırda kişilik bozukluğu** gibi durumların etiolojisinde yer alan çevresel faktörlerin sistematik olarak belirlenmesine yardımcı olmayı hedefler. Elde edilen veriler, klinik müdahalelerin ve terapötik hedeflerin belirlenmesinde yol göstericidir.

Yapı

Ölçülen psikolojik yapı, bireyin çocuklukta deneyimlediği algılanan **onaylamayan çevre** düzeyidir. Bu yapı, çocuğun duygusal deneyimlerinin çevresi tarafından geçersiz, abartılı veya uygunsuz olarak algılandığı bir ortamın varlığını kapsar. Linehan'ın Biyososyal Teorisinde, biyolojik olarak hassas mizaç ile onaylamayan bir çevrenin etkileşimi, duygusal düzensizliğin gelişiminde

anahtar mekanizma olarak görülmektedir.

ÇOÇE, onaylamama deneyiminin farklı boyutları ele alır; bunlar genellikle duygusal tepkilere yönelik cezalandırıcı yaklaşımlar, duygusal ifadelerin basitleştirilmesi ve duygusal acının göz ardı edilmesi gibi alt faktörler şeklinde ortaya çıkar.

Geçerlik

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, yapı geçerliği ve ölçüt bağımlı geçerlik üzerine odaklanmıştır (Alpay vd., 2018). Yapısal geçerliği belirlemek amacıyla faktör analizleri kullanılmış, bu analizler ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları desteklediğini göstermiştir.

Ölçüt bağımlı geçerlik kapsamında ise, ÇOÇE puanlarının duygusal düzensizlik, **çocukluk travması** ve psikopatoloji ölçümleri ile anlamlı ve beklenen yönde korelasyonlar sergilediği tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin gerçekten de çocuklukta onaylamama deneyimlerini ölçme amacına uygun olduğunu kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, Türk örnekleminde iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) yöntemine ayrılarak verilerek gerçekleştirilmiştir. Uyarılma çalışması, ÇOÇE'nin genel puanı ve muhtemel alt boyutları için elde edilen Cronbach Alfa değerlerinin yüksek olduğunu ve bu durumun ölçeğin maddelerinin kendi içinde tutarlı olduğunu gösterdiğini belirtmektedir.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin farklı maddelerinin aynı psikolojik yapıyı, yani çocuklukta onaylamayan çevre algısını, tutarlı bir şekilde ölçtüğüne işaret etmektedir. Ölçeğin zamana karşı kararlılığını ölçmek için test-tekrar test güvenilirliği de ek çalışmalarda incelenebilir.

Faktör Analizi

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda (2018), ölçeğin orijinal yapılarının Türk kültürüne uygunluğunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, veri ile model arasındaki uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu ve ölçeğin çok boyutlu yapılarının korunduğunu doğrulamıştır.

Bu analizler, onaylamayan çevrenin tek bir genel yapıdan ziyade, farklı çevresel tepkileri temsil eden alt boyutlardan oluştuğunu göstermiştir. Faktör yapılarının doğrulanması, ölçeğin teorik temelini güçlendirmiş ve araştırmacılara onaylamamanın spesifik yönlerini inceleme imkanı sunmuştur.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılarak öz bildirim şeklinde uygulanır.

Language Available: Türkçe (Turkish), İngilizce (English - Orijinal).

Population Group: Çocukluk deneyimlerini değerlendiren yetişkin bireyler.

Age Group: 18 yaşı ve üzeri.

Population Details: Üniversite öğrencileri ve genel popülasyon örneklemi üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Methodology: Bireyin çocukluk dönemindeki ebeveyn tutumlarına dair retrospektif algılarının ölçeğin öz bildirim ölçeği türüdür.

Anahtar Kelimeler

Psikopatoloji, Çocukluk Travması, Duygusal İhmal, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, Onaylama, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: emrehan@hotmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazarın (Emre Han Alpay) kurumsal adresi makalede detaylı olarak belirtilmemiştir.

Faizler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe adaptasyonu **2018** yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı, telif hakkı ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar (Emre Han Alpay) ile iletişime kurulması gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlarda referans gösterilmesi zorunludur.

Kaynaklar

Alpay, H. E., Bellur, Z., & Aydın, A. (2018). The reliability and validity of the **Invalidating Childhood Environment Scale (ICES)** - Turkish version. *Düşünen Adam The Journal of*

Psychiatry and Neurological Sciences, 31, 40-49. doi: 10.5350/DAJPN2018310104

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [invalidating-childhood-environment-scale-ices-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/328111111_invalidating-childhood-environment-scale-ices-toad.pdf)

Çocuklukta Onaylamayan Çevre Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme formatı için lütfen Alpay ve arkadaşları'nın 2018 tarihli makalesine başvurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM